

คู่มือผู้มีศรัทธา

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เขาเอาหนังสือมาถามไฉน เขาเอาหนังสือของเราเองมาถามเมื่อ ๒ วันนี้ เขาเอาหนังสือมาถาม หนังสือ “สมมุติว่าจิต” เขาเอามาถามว่าในหนังสือนี้มันขัดแย้งกันเอง มันขัดแย้งกันเอง หน้า ๒๒ คำตอบนะ

ถาม : ไม่เข้าใจเวลาหลวงพ่อบอกว่า ไม่เข้าใจเวลาจิตมันสงบ นี่เห็นด้วย ความสงบนี้มันอยู่ในวงของสมณะทั้งหมด อันนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ หลวงปู่บ้านตาด การคูจิตนี้ก็คือปัญญาอบรมสมาธิ สุดท้ายแล้วมันก็เป็นสมาธิเท่านั้น

ตอบ : “การคูจิตนี้คือปัญญาอบรมสมาธิ สุดท้ายแล้วมันก็เป็นสมาธิเท่านั้น” นี้พูดถึงในหน้า ๒๒ “สมมุติว่าจิต” แล้วเขาก็บอกว่ามันค้านกันเอง มันค้านกันเองในหน้า ๑๑๐ หนังสือ “สมมุติว่าจิต”

ถาม : คำว่าปัญญาอบรมสมาธิไม่ใช่คูจิต คูจิตนี้มันเหมือนกับการเพ่ง คูจิตนี้เป็นกสิณ เห็นไหม เราเพ่งกสิณ กสิณเขียว กสิณแดง กสิณคือเพ่ง การคูจิตเขาก็คูกันอย่างนี้ แต่ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ เขาไม่ได้คูอย่างนี้ แต่จะใคร่ครวญว่าอันนี้ประกอบไปด้วยอะไร อันนี้มันคืออะไร (นี่หน้า ๑๑๐)

ตอบ : ฉะนั้น เขาเอาหนังสือไปอ่านแล้วเขาเงงเงงว่า

หน้า ๒๒ บอกว่า “การคูจิตนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ สุดท้ายมันก็เป็นสมาธิเท่านั้น” หน้า ๒๒ หนังสือ “สมมุติว่าจิต”

หน้า ๑๑๐ บอกว่า “คำว่าปัญญาอบรมสมาธิไม่ใช่คูจิต คูจิตนี้มันเหมือนกับการเพ่ง คูจิตนี้เป็นกสิณ เห็นไหม การเพ่งกสิณ กสิณเขียว กสิณแดง กสิณคือเพ่ง ถ้าคูจิต เขาก็ดูกันอย่างนี้ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ เขาไม่ได้ดูอย่างนี้ เขาจะมีการใคร่ครวญ อันนี้มันมีอะไร”

นี่พูดถึงที่เขาว่ามันผิคนะ

ฉะนั้น เขาบอกที่ว่า เอาที่ว่ามันถูกก่อน มันถูกคือว่าหนังสือ “สมมุติว่าจิต” เรื่องแรกเป็น “สนทนาธรรมกับแม่ชีที่หัวหิน” ฉะนั้น เวลาสนทนาธรรมกับแม่ชีที่หัวหิน เขามาถามเรื่องการปฏิบัติ เขาสงสัยในเรื่องการปฏิบัติ เขาก็มาคุยปัญหาเรื่องการปฏิบัติ เขาก็ยกประเด็นต่างๆ ว่าครูบาอาจารย์ท่านปฏิบัติตามแนวทางใดๆ ทั้งสิ้น แล้วก็ย้อนเข้ามาถึงการคูจิต ถ้าการคูจิต เพราะตอนนั้นเขามาถามนั้นมันเป็น พ.ศ. ๒๕๔๕ วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๔๕ ตอนนั้นเวลาไปหัวหิน แล้วเขามาถามปัญหาที่หัวหิน เขามาถึงปัญหาในการปฏิบัติต่างๆ

ทีนี้แนวทางต่างๆ มันก็การปฏิบัติ ปัญหาแนวทางใด แนวทางใด ก็พูดถึงแนวทางการคูจิต ถ้าแนวทางการคูจิต เขาถึงถามปัญหาการคูจิต เพราะตอนนั้นการคูจิต ถ้าพูดถึงการคูจิต เราก็พูดถึงหลวงปู่ดุลย์ เพราะหลวงปู่ดุลย์ท่านเป็นผู้แนะนำในการคูจิต ฉะนั้น หลวงปู่ดุลย์ท่านให้คูจิต เพราะแนวความคิดของหลวงปู่ดุลย์ท่านทำของท่าน

ฉะนั้น ในการคูจิตมันมีถูกและมีผิด ถ้ามีถูกนะ ถ้าเราคูจิตของท่าน ท่านใช้คำว่า “คูจิต” แต่เวลาเราตอบปัญหาเขา เราตอบปัญหาว่าเป็น หลวงตาท่านบอกปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิมันก็ปัญญาอบรมสมาธิ

อบรมสมาธิ สมาธิอยู่ที่ไหน? สมาธิอยู่ที่จิต ถ้าใช้ปัญญาอบรม ปัญญาอบรมจิต ปัญญาอบรมจิต เราพิจารณาไปเรื่อยๆ เราใช้ปัญญาแยกแยะไปด้วย แยกแยะความเห็นต่างๆ ในจิตนั้น พอแยกแยะความเห็นต่างๆ ในจิตนั้น พอจิตมันวางความคิดทั้งหมดมันก็เป็นสมาธิ ทีนี้ถ้าเป็นสมาธิ นี่ปัญญาอบรมสมาธิ

ถ้าการคูจิต เพราะการคูจิตตอนนั้นเรายังไม่ได้ออกมาพูดเรื่องการคูจิตโดยภาพรวม ทีนี้เราพิจารณาการคูจิตโดยเฉพาะผู้นำ ผู้นำคือว่าหลวงปู่ดุลย์ หลวงปู่ดุลย์เราเห็นด้วย เราเห็นด้วยแล้วหลวงตาท่านก็รู้ของท่าน

ทีนี้เวลาหลวงตาท่านสอนถึงปัญญาอบรมสมาธิ แต่หลวงปู่ดุลย์ท่านสอน ท่านสอนถึงการคูจิต แต่การคูจิตของหลวงปู่ดุลย์ “ความคิด คิดเท่าไรก็ไม่รู้ คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด แต่การหยุดคิดนั้นก็ต้องใช้ความคิด”

การว่าต้องใช้ความคิด หลวงปู่ดุลย์ท่านบอกให้ใช้ความคิด คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด ใช้ใหม่ แต่การหยุดคิดก็ต้องใช้ความคิด นี่ความคิดใด ถ้าความคิดเป็นปัญญาอบรมสมาธิใด แต่ท่านใช้ของท่านกระซิบของท่านว่าเป็นการคูจิต

ฉะนั้น บอกว่า “ถ้าปัญญาอบรมสมาธิ หน้า ๒๒ ทำไมบอกว่า การคูจิตนี้มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ”

ถ้าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะตอนนั้นเขาถามปัญหาเรื่องแนวทางปฏิบัติ ถ้าแนวทางปฏิบัติ มันเป็นที่คำถาม คำถามถ้าถามถึงปัญหาแนวทางการคูจิต ถ้าถามถึงแนวทางการคูจิต การคูจิต หลวงปู่ดุลย์ท่านคูจิต ท่านคูด้วยความถูกต้อง ฉะนั้น การคูจิตที่ถูก การคูจิตที่ถูกมันก็ใช้ปัญญา ใช้สติใช้ปัญญานี้แหละเข้าไปคูจิต เข้าไปพิจารณาแยกแยะจิต

ถ้าแยกแยะขึ้นมา ถ้าจิตมันสงบแล้ว นี่ในโศลกของหลวงปู่ดุลย์ท่านบอก “จิตส่งออกทั้งหมดเป็นสมุทัย ผลของมันคือทุกข์ จิตส่งออกทั้งหมดเป็นสมุทัย ผลของมันคือทุกข์ คูจิตๆ จิตเห็นจิต จิตเห็นอาการของจิตนั้นเป็นมรรค ผลของการที่จิตเห็นจิตอันนั้นคือนิโรธ”

นี่ท่านพูดของท่านถูกต้อง ท่านพูดถูกต้องเพราะท่านทำของท่านถูกต้อง ท่านทำถูกต้อง ท่านพูดถูกต้อง การพูดถูกต้อง ถ้าการพูดแล้วมันมีเหตุมีผล มันมีเหตุมีปัจจัยของมัน ถ้ามีเหตุมีปัจจัยของมัน มันเป็นความถูกต้องนะ ความถูกต้องก็คือความถูกต้อง สัจจะก็คือสัจจะ มันจะมีอะไรละ สัจจะความจริงก็เป็นสัจจะ

ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าการคูจิตของหลวงปู่ดุลย์มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิแล้ว ถ้ามันเป็นวิปัสสนาขึ้นไป จิตเห็นจิต จิตส่งออกทั้งหมดเป็นสมุทัย จิตส่งออกๆ ต้องหยุดหมด การคิดนี่จิตส่งออกทั้งหมด ความคิดทั้งหมดเป็นจิตส่งออก เป็นสมุทัย ผลของมันคือทุกข์ ผลของมันคือทุกข์ คูจิตๆ จนจิตเห็นอาการของจิต นี่เป็นมรรค นี่มันมีสมาธิ มีสมณะแล้วมันก็มีวิปัสสนา ถ้ามันสมณะ วิปัสสนา นี่พูดถึงมันมีสมณะ มีวิปัสสนา คือมีสมาธิ แล้วมีการฝึกหัดใช้ปัญญา มันเป็นปัญญาอีกคนละขั้นไป

ถ้าจิตๆ ปัญญาอบรมสมาธิ มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันเป็นโลกีย์ปัญญา นี่ถ้าปัญญา
อบรมสมาธิ

แต่ถ้ามันเป็นมรรคนะ มันเป็นเรื่องหนึ่งเลย เป็นอีกเรื่องหนึ่งคือจิตเห็นอาการของจิต
จิตเห็นจิตใจ ถ้าจิตเห็นจิต จิตเห็นจิตอย่างไร ถ้าจิตเห็นจิต มันก็บอก ในนี้พูดถึง อธิบายถึงสัม
ในหนังสือเล่มนี้อธิบายถึงผลสัมมันจะกระทบกันอย่างไร อันนี้ถ้าถูกมันถูกอย่างนี้ ถูกเพราะว่า
ปัญญาอบรมสมาธิ คู่นี้คือปัญญาอบรมสมาธิ สุดท้ายมันก็เป็นสมาธิเท่านั้น จิต เห็นไหม แต่
ถ้าจิตเห็นจิตแล้ว อาการของจิตมัน ไปอีกเรื่องหนึ่งเลย

ฉะนั้น สิ่งที่ไม่มันถูก ทำไมถึงเป็นปัญญาอบรมสมาธิ นี้พูดถึงว่าหน้า ๒๒ เนาะ

ฉะนั้น หนังสือเราเองนะ เราเป็นคนตอบปัญหาเอง เราเป็นคนตอบปัญหาไปเอง แล้ว
ปัญหานี้ ปัญหาที่เราตอบมันก็กลับมาให้เราตอบอีกทีหนึ่ง เขาเรียกว่าว่างไม่พ้นคอ ก็ปัญหา
เราเป็นคนตอบไปเอง แล้วเขาก็ไปพิมพ์เป็นหนังสือ แล้วเขาก็เอาหนังสือมาถามเองว่านี่หนังสือ
มันขัดแย้งกัน มันขัดแย้งกัน

เวลาถาม-ตอบปัญหาธรรมนะ มันมีคนถามร้อยแปดพันเก้า แล้ววุฒิภาวะของคนมัน
แตกต่างกัน ฉะนั้น ในพระไตรปิฎกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาบอกพระพุทธเจ้า
พูดอย่างนั้น พระพุทธเจ้าพูดอย่างนั้น

เวลาพระพุทธเจ้าพูดกับใครล่ะ ถ้าพระพุทธเจ้าพูดกับฆราวาสนะ พูดกับพวกกฤหัสถ์
พระพุทธเจ้าก็เทศน์เรื่องระดับของท่าน แต่ถ้าพระพุทธเจ้าพูดกับพระ พระที่ปฏิบัติไม่เป็นก็อีก
เรื่องหนึ่งนะ เวลาพระพุทธเจ้าพูดกับพระสารีบุตร พระสารีบุตรนี้เป็นเสนาบดีธรรมนะ เป็นผู้
มีปัญหา ฉะนั้น เวลาถ้าพระพุทธเจ้าพูดกับพระสารีบุตร เวลาพูดแก้ปัญหของพระที่ปฏิบัติ
พระที่ปฏิบัติมีปัญหามากน้อยขนาดไหน ถ้าเริ่มปฏิบัติไม่เป็นก็ปัญหาพึ่ๆ แต่ถ้าใครปฏิบัติเป็น
อย่างเช่นพระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร เวลาไปฟังพระอัสสชิ เพราะฟังพระอัสสชิแล้วเป็น
พระโสดาบัน นี่เป็นพระโสดาบันแล้ว เวลามาวช บวชกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สอนต่อไป

นี่ไปจุ๊ละๆ เวลาไปศึกษากับสามเณรน้อย สามเณรน้อยเวลาเทศน์ว่าการสอนขึ้นมา
ตั้งแต่เอาร่างกายนี้เปรียบเหมือนจอมปลวก เปรียบเหมือนจอมปลวกแล้วปิรุ้ทั้ง ๕ รูไว้ เหลือ

ไว้รู้หนึ่ง แล้วคอยจับเหยี่ยวตัวนั้น พอจับเหยี่ยวตัวนั้นได้ก็เกิดวิปัสสนา วิปัสสนาไป พอจะถึงที่สุดนะ จิตละเอียดขึ้น จิตมีวิฤทธิภาวะมากขึ้น สามเณรน้อยพาไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการถึงขั้นสุดท้าย เป็นพระอรหันต์เลย

นี่เวลาพูดถึงธรรมะพระพุทธเจ้าพูดกับใคร พูดกับคนที่ปฏิบัติ คนที่มีวิฤทธิภาวะมันก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถ้าพูดโดยทั่วไปก็เป็นอีกเรื่องหนึ่ง อันนั้นเวลาที่เขาคถามปัญหาในเรื่องที่ว่า การปฏิบัติ นั้นเป็นแบบใด

ที่นี้การปฏิบัติ โดยพื้นฐานหลวงปู่คุณย่าท่านปฏิบัติมา ท่านสอนมา แล้วถูกต้องด้วย ฉะนั้น บอกว่า การปฏิบัติมันก็เหมือนกับปัญญาอบรมสมาธิ เวลาปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมาแล้ว พอเป็นสมาธิขึ้นมาแล้ว ฝึกหัดใช้ปัญญาอย่างไรต่อเนืองไป

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่คุณย่าอยู่นะ เวลาหลวงปู่คุณย่าอยู่ ในการปฏิบัติจะราบเรียบมาก จะไม่มีสิ่งใดเป็นเสี้ยนเป็นหนาม เพราะอะไร เพราะหลวงปู่คุณย่าท่านเป็นเจ้าของทฤษฎี ท่านเป็นผู้ที่รู้ข้อค้น ท่านเป็นคนทีวางแนวทางนี้ไว้ ฉะนั้น ใครปฏิบัติจะเอาแนวทางของท่านเพื่อไปสืบทอดเจ้าของทฤษฎี เจ้าของแนวทางนั้นอยู่ ฉะนั้น เวลาปฏิบัติสมัยหลวงปู่คุณย่ายังอยู่นะ ใครไปหาท่านบอกว่า “ไม่ใช่ ไม่ใช่”

“อย่างนี้ถูกไหม”

“ไม่ถูกๆ ไม่ใช่ๆ” หลวงปู่คุณย่าจะ “อย่างนี้ไม่ใช่ๆ” ประจำ การปฏิบัตินะ ถ้าให้ถูกต้องมันต้องมีสติปัญญามาก แต่ถ้าเกิดพุทโธๆ ไปเลย มันอีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่คุณย่าอยู่นะ เรื่องที่เป็นปัญหานี้ไม่เป็นหรอก เพราะว่าตัวท่านอยู่ ใครไปก็ไม่ว่าแซงหน้าแซงหลัง แต่พอท่านไม่อยู่แล้วสิ พอท่านไม่อยู่แล้วมันก็ออกไปแนวทางต่างๆ เยอะแยะไปหมด

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า คำว่าปัญญาอบรมสมาธินี้ไม่ใช่การปฏิบัติ การปฏิบัติคือการเพ่ง การเพ่งกสิณ การเพ่งต่างๆ ของท่าน เพราะอะไร เพราะพวกที่คำสอนลูกศิษย์ๆ เขามา เขามีอยู่คำหนึ่งเป็นหลักของเขาเลยคือ “ห้ามคิด ห้ามคิด” พอห้ามคิด มันไม่ใช่ปัญญาอบรมสมาธิแล้ว ห้ามคิดมันก็เป็นกสิณใจ เป็นการเพ่งใจ พอห้ามคิด พอห้ามคิดขึ้นมา ถ้าการห้ามคิดมันกดไว้เฉยๆ ถ้ามันกด

กว้างก็ไปมันก็ตกกว้างก็ไป แล้วมันก็คาอยู่อย่างนั้นแหละ มันเข้าสมาธิไม่ได้หรอก เพราะมันเป็น
 มิตติของโลก ถ้าเป็นสมาธินะ มันเป็นสมาธิ

คูสิ เวลาปราศิก ๔ ถ้าใครตั้งแต่ปฐมฌาน ทุตยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน แม้แต่ฌาน
 สมาบัติเอามาอวดนี่ก็อูตรีแล้ว อูตรีเพราะอะไร อูตรีเพราะธรรมมันเหนื้อมนุษย์ใจ ธรรมเหนื
 มนุษย์นะ แต่ถ้าเราเป็นมนุษย์ใช้ใหม่ เราคูจิต เราเพ่งอยู่อย่างนี้มันก็เป็นมิตติของมนุษย์ มันไม่เข้า
 สู้สมาธิเลย

ฉะนั้น พอไม่เข้าสู่สมาธิ เพราะถ้าคำว่า “ห้ามคิดๆ” มันเป็นการเพ่งเฉยๆ การกดไว้
 เฉยๆ พอการกดเฉยๆ พอกดเฉยๆ แล้วนะ พอการกดไว้คือการเพ่งไว้ คูไว้เฉยๆ พอคูไว้เฉยๆ บี้บ
 เสรีแล้วพอดูเฉยๆ นะ มันเข้าไปเห็นนิพพาน พอเว็บเข้าไปเห็นนิพพานเป็นพระโสดาบัน นี่
 เพ่งๆ เพ่งจนไปเห็นนิพพาน พอเห็นนิพพานก็เป็นโสดาบัน เห็นนิพพานครั้งที่ ๒ เป็น
 สกิทาคามี เห็นนิพพาน เห็น เห็นคืออะไร...อุปาทานทั้งนั้น เราเพ่งเอง เราคิดเอง เราจินตนาการ
 เอง เพราะมันไม่มีอะไรเกิดขึ้นเลย พอไม่มีอะไรเกิดขึ้นเลย เพราะบอกว่าห้ามคิดๆ ให้ดูเฉยๆ
 ห้ามคิดทั้งหมดเลย

หลวงปู่ดูลย์ท่านบอกว่า “คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด แต่ แต่ แต่ก็ต้องใช้ความคิด”

ท่านใช้คำว่า “แต่” เลย ท่านไม่ใช้ความคิดเดิมเลย

“คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด” นี่มันเป็นโลกียะ มันเป็นเรื่อง
 โลก “แต่” นี่มันลึกลงไปแล้ว “แต่” นี่มันเป็นคนละมิติเลย “แต่ก็ต้องใช้ความคิด” แต่ความคิด
 มันเกิดอย่างไรละ ความคิดนั้นมันเกิดขึ้นมาจากรากฐานอะไรละ

นี่มันไม่ได้เกิดขึ้นจากรากฐานปกติ ถ้ามันเป็นสมาธิแล้วมันถึงเกิดปัญญาอันนั้น ถ้าเกิด
 ปัญญาอันนั้น นี่เกิดปัญญาถึงเป็นวิปัสสนา มันคนละขั้นตอนกัน ถ้ามันคนละขั้นตอนกัน มันจะ
 มีขั้นตอนของมันไป

คูจิตเข้าไปจนสงบแล้ว ถ้ามันไปเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม นี่จิตเห็นอาการ
 ของจิต ถ้าจิตเห็นอาการของจิต มันมีการกระทำของมันขึ้นไป มันก็เป็นขึ้นไป มันเหมือนเรา
 ที่ว่า อย่างเช่นเรามีมะม่วงหรือมีไข่ก็แล้วแต่ เราจะทอดไข่ เราต้องตอกไข่ใหม่ เวลาเราจะปอก

มะม่วง เราต้องปอกมะม่วงใหม่ การปอกมะม่วงเป็นการเคลื่อนไหวใหม่ แล้วการเพ่งอยู่เฉยๆ โดยเพ่งอยู่ให้ไขมันแตกเอง เป็นไปได้ไหม เพ่งอยู่โดยการปอกมะม่วงมันเป็นไปได้ไหม? มันเป็นไปได้ไหม? คู้จึตๆ ให้มะม่วงมันปอกเปลือกเอง คู้จึตๆ ให้ไขมันแตกเอง แตกเองแล้วก็มี กระทะเข้ามา มีน้ำมันมาพร้อม มาทอดไข่เอง มันเป็นไปได้อย่างไรละ มันเป็นไปได้ไหม? พอ มันเป็นไปได้ เราถึงบอก คำว่าปัญญาอบรมสมาธิไม่ใช่การคู้จึต

เพราะเวลาที่เขามาถามปัญหานี้เขามาถามถึงครูบาอาจารย์ของเขา เพราะคำว่า “ครูบาอาจารย์ของเขา” เขาอ้างว่าครูบาอาจารย์ว่าห้ามคิดๆ แล้วเขามาถามปัญหานี้ขึ้นมา เขาให้เรายืนยัน ใจ “สมมุติว่าจิต” หรือ “ยืนยันว่าผิด” นี้เรายืนยัน เรายืนยันว่าผิดเลย ยืนยันว่าผิดเพราะอะไร เพราะความเห็นผิด สัมมาทิฏฐิ-มิจฉาทิฏฐิ ถ้าสัมมาทิฏฐิ ถ้าปัญญาถูกต้องต้องดึงขึ้นมาจากริมต้น สัมมาทิฏฐิ ความเห็นถูกต้อง ทำสมาธิก็สมาธิถูกต้อง ปัญญาที่ปัญญาถูกต้อง

มิจฉาทิฏฐิ พอมีมิจฉาทิฏฐิขึ้นมา ถ้าเป็นสมาธิก็เป็นมิจฉาสมาธิ ปัญญาที่เป็นมิจฉาปัญญา เพราะมันบอกห้ามคิด ถ้าห้ามคิดก็เพ่งคู้ให้เปลือกมะม่วงมันหลุดออกไปเอง แล้วให้มะม่วงลอย มาเข้าปากเอง แล้วก็ได้ลิ้มรสมะม่วงด้วยความหอมหวานเอง มันไม่มีในโลกนี้ มันเป็นไปได้ โดยเอาแบบทางลัดๆ อย่างมะม่วง เราไม่อยากจะปอก เราผ่าซีกได้ไหม ผ่าซีกมันก็ต้องมีการผ่าซีก มันไม่มีการเพ่งให้ผ่าซีก มันไม่มีหรอก ถ้ามันพุดถึงคู้จึตๆ แล้วให้มันเป็นไปเอง มันจะเป็นไปเอง มันไม่มี ความจริงมันไม่มี มันเป็นไปได้ ถ้าเป็นไปได้ ฉะนั้น เราถึงบอกว่าผิดใจ

“ปัญญาอบรมสมาธินี้ไม่ใช่การคู้จึต คู้จึตนี้มันเหมือนกับการเพ่ง” กับหน้า ๒๒ บอกว่า “ปัญญาอบรมสมาธิมันก็เหมือนการคู้จึต เพราะมันมีการแยกแยะ” ไปดูหน้า ๒๒

แล้วพอหน้า ๑๑๐ เพราะเริ่มต้นจากคำถามว่า “ถ้าการปฏิบัติอย่างนี้ถูกต้องหรือไม่”

นี่เรายืนยันใจ ยืนยันว่าไม่ถูกต้อง ยืนยันว่าผิด พอยืนยันว่าผิด ยืนยันว่าผิดมันก็มีเหตุผลรองรับ ยืนยันว่าผิดเพราะว่า บอกว่าห้ามคิด ห้ามคิดเพราะเราเข้าใจผิดเอง เราเข้าใจผิดว่าคู้จึตๆ ห้ามคิด

“คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด” ที่นี้คำว่า “หยุดคิด” เราก็ไปห้ามมันเลย ไปหยุดมันเลย แต่ ถ้าใช้ปัญญาแยกแยะ ถ้าคู้จึตมีสติปัญญาตามนะ มันหยุดของมันได้ ถ้ามันหยุดของมันได้ แต่เขา

ต้องใช้ปัญญาต่อไป ปัญญาต่อไป “แต่ก็ต้องใช้ความคิด” เพราะความคิดมันก็เป็นภาวนามย ปัญญา มันก็เป็นมรรค ถ้ามรรคมันไม่มีปัญญา มันไม่ใช่ปัญญา มันจะเป็นมรรคไปได้อย่างไร

เวลาการปฏิบัติบางสำนักเขาบอกว่า “ไม่ต้องใช้สมาธิ ใช้ปัญญาไปเลย”

ใช้ปัญญาไปเลยมันก็มีมรรค ๗ มรรค ๗ หน่วยกิตมันมรรค ๘ ถ้าหน่วยกิตมันไม่ครบ มันมรรคสามัคคีไม่ได้ มันจะเป็นภาวนามยปัญญาไปไม่ได้ ฉะนั้น พอมาการคูจิต คูจิตก็บอกว่าห้ามคิดๆ ใอนั้นก็บอกว่าห้ามใช้สมาธิ ใอนี้ก็บอกว่าห้ามคิด นี่แนวทางปฏิบัติมันหลากหลาย แตกต่างกันไปมากเลย

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเราะ ท่านจะเน้นลักษณะเด่น ลักษณะเด่น แต่ลักษณะเด่นอย่างไรก็แล้วแต่ อย่างเช่นกำหนดมรณานุสติ เช่น ท่องเกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ถ้าใช้อานาปานสติ สิ่งนี้มันทำความสงบทั้งนั้นแหละ แต่เวลาถ้ามันสมบูรณ์ของมันขึ้นมาแล้ว มรรคมันจะรวมตัวของมัน มันจะสร้างฐานของมันขึ้นมา จะทำอย่างไรก็แล้วแต่ ต้องเป็นมรรค ๘ มรรค ๘ มรรคสามัคคี มันจะมีหลักมีเกณฑ์ของมัน ถ้ามีหลักมีเกณฑ์ของมันขึ้นมา คนปฏิบัติมันจะรู้มันถึงเป็นปัจเจกตั้ง มันถึงเป็นสันตภิฎฐิโก ถ้ามันเป็นปัจเจกตั้ง มันเป็นสันตภิฎฐิโก มันก็เป็นความจริงของมันขึ้นมา ถ้าความจริงขึ้นมา มันจะรู้ตามความเป็นจริงอันนั้น

ฉะนั้น ถ้าบอกว่าหนังสือเล่มนี้มันขัดกัน มันไม่ใช่ขัดกันเพราะคำว่าคูจิตหรือปัญญา อบรมสมาธิ มันขัดกันที่ต้นเหตุ ที่เหตุ เหตุหนึ่ง การคูจิตที่ว่าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ เพราะมันถูกต้องดึงมาจากครูบาอาจารย์ จากหลวงปู่ดูลย์ หลวงปู่ดูลย์ท่านบอกคูจิตๆ เราไม่เคยค้านเลยนะ เพราะเราเห็นเรื่องโศลกของหลวงปู่ดูลย์มาแต่ไหนแต่ไรแล้ว เราเห็นคำที่หลวงปู่ดูลย์ท่านพูด มันต่อเนื่องจากสมณะ แล้วเป็นวิปัสสนา แล้วมันเป็นวิมุตติ มันเป็นผลของมันได้ มันมีเหตุมีผลในตัวมันเอง มันมีเหตุมีผลรองรับกัน

จากที่ว่า คูจิต จิตส่งออกทั้งหมดเป็นสมุทัย ผลของมันเป็นทุกข์ คูจิตๆ จิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นอาการของจิตมันเป็นมรรค ผลจากการที่จิตเห็นจิต จิตเห็นจิต เพราะจิตมันสงบแล้ว จิตมันเห็นจิต จิตเห็นกาย จิตเห็นเวทนา จิตเห็นธรรม จิตเห็นจิต ผลของมัน ผลของการที่จิตเห็นจิตแล้ว มันเป็นนิโรธ ผลของมันเป็นนิโรธ มันมีเหตุมีผลไง มันมีเหตุที่มา เหตุที่มาเป็นสมณะ เป็นสมาธิขึ้นมา แล้วมันเกิดใช้ปัญญาขึ้นมา แล้วใช้ปัญญาขึ้นมา มันมีผลของมัน

แต่เริ่มต้นเขาบอกห้ามคิดเลย แล้วก็เพ่งกันไปเลย พอเพ่งกันไปเลยนะ มันไม่มีผลแล้ว ไม่มีผลเพราะอะไร เพราะมรรคมันไม่ครอบงำประกอบของมัน มรรคไม่มีหรือ พอมรรคไม่มีขึ้นมา พอมรรคไม่มีแล้ว ผลที่เขาพูดขึ้นมา เห็นนิพพานเป็นแว็บๆ แล้วมันก็ได้ผลของมัน เห็นนิพพานแว็บๆ

เห็นนิพพานมันเป็นปัญญาหรือ ปัญญามันต้องเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นธรรม สังขาร นิพพานมันเป็นผลนะ นิพพานนี่มันเป็นผลนะ ผลทั้งหลายมาแต่เหตุ แล้วเหตุไม่มี มันจะเห็นนิพพานได้อย่างไร เห็นนิพพานมันก็จิตสงบแล้วเห็นแสงสว่าง อย่างนั้นเป็นนิพพานหรือ มันไม่มีของมันไง มันไม่มี นี่ถึงบอกว่าผิด ผิดเพราะว่าเริ่มต้นว่าปัญญาอบรมสมาธิ เพราะพูดถึงหลวงปู่ดุลย์ เราพูดถึงเจ้าของทฤษฎีการคูจิตมา เออ! ถ้าคูจิตอย่างนั้นมันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ หลวงตาท่านก็สอนเหมือนกัน แต่ท่านใช้คำว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” ให้มันชัดเจนไป ถ้าการคูจิตๆ ใครมันจะตีขลุ้มเอาอย่างไรก็ได้ คำว่า “คูจิต” ทุกคนก็ใช้คำว่า “คูจิต” แล้วตีขลุ้มเอาตามแต่ความชอบของตัวเอง เอาแต่ความพอใจของตัวเอง นี่คือการคูจิต แต่หลวงตาท่านยืนยันเลยว่าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

แต่ที่นี้พอบอกว่า คูจิตเพื่อเป็นการลัดสั้น ที่นี้พอการลัดสั้นมันเป็นอันตรายต่อผู้ที่เอาไปขยายความ พอขยายความก็ขยายความเอาแต่ความเห็นของตัวเอง แล้วพอขยายความโดยที่ตัวเองไม่มีวุฒิภาวะ

ถ้าคนที่ไม่มีวุฒิภาวะ เวลาท่านคูจิตของท่านโดยที่ว่า “คิดเท่าไรก็ไม่รู้ ต้องหยุดคิด แต่ก็ต้องใช้ความคิด” มันชัดเจน ชัดเจนเอามากๆ ถ้าชัดเจนเอามากๆ คนที่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าวุฒิภาวะของเรายังไม่ถึง เรายังไม่ตีขลุ้มเอา เราพยายามแยกแยะเอา เราทำความจริงเอา เราก็จะเข้าไปสู่จุดที่หลวงปู่ดุลย์ท่านเป็นคนวางรากฐานไว้ แล้วท่านเป็นผู้ที่ได้ผลตามความเป็นจริง เราพยายามของเรา มันก็พิสูจน์กันได้ พิสูจน์กันได้

คูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ เวลาพระบรรลุนิพพานเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านสาธุ รู้เหมือนกัน รู้เหมือนกัน นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมา หลวงปู่ดุลย์ท่านเป็นอย่างไรเราก็จะเป็นเหมือนท่าน แล้วเป็นเหมือนท่านแล้วจะไม่มีปัญหาที่เขาบอกว่าห้ามคิดๆ นี้เลย

มันเป็นไปไม่ได้หรอก คำว่า “ห้ามคิดๆ” เวลาท่านบอกคู่มือขึ้นมา วางรากฐานไว้ แล้ว ลูกศิษย์รุ่นหลังตีความกันเอาเอง พอตีความกันเอาเอง เพราะคู่มือๆ ห้ามคิด กดไว้เลย ทำไว้เลย นี่มันคิดๆ ไร ยืนยันว่าคิด อย่างไรก็ตามยืนยันว่าคิด มันคิด มันมีเหตุมีปัจจัยมาจากหนังสือ “สมมุติว่าจิต” แล้วเขาบอกหนังสือนี้มันจะขัดแย้งกันเอง เขาบอกหนังสือนี้ไปอ่านแล้วหลวงพ่อดตอบ ปัญหาเอง แล้วหลวงพ่อก็อธิบายให้ปัญหามันขัดแย้งกันเอง ผู้อ่านก็เลยตีความไม่ถูกใจ

เออ! ตอบปัญหาไปแล้วทีหนึ่ง แล้วก็ต้องมาแก้ไขปัญหาของตัวเองอีกทีหนึ่ง อ้าว! จบ

ถาม : ข้อ ๑๓๑๕. กราบเรียนหลวงพ่อกับที่เคารพค่ะ หนูสงสัยเรื่องการภาวนาพุทโธ เดิมเคยนั่งสมาธิโดยการกำหนดลมหายใจเข้าหอน หายใจออกหอน ก็รู้สึกว่าจะบ้าง ไม่สงบบ้าง จนมีความสงสัยว่าเราปฏิบัตินั้นถูกต้องหรือไม่ เรามาถูกทางหรือเปล่า จนมีกัลยาณมิตรท่านหนึ่งเอาหนังสือของหลวงพ่อกับมาให้อ่าน และแนะนำให้อ่านในเว็บไซต์ของหลวงพ่อ

พอหนูได้อ่านและลองปฏิบัติพุทโธอย่างเดียวกับที่หลวงพ่อบอกเอาไว้ สิ่งที่สงสัยระหว่างภาวนาพุทโธคือ ถ้าเรากำหนดพุทโธไปอย่างเดียว ตั้งจิตไว้อยู่ที่พุทโธ แล้วเราต้องตามลมหายใจเข้าภาวนาพุท หายใจออกภาวนาโธหรือไม่คะ หรือว่าไม่ต้องจับลมหายใจ แต่ให้จับภาวนาพุทโธอย่างเดียว เพราะเวลาที่ภาวนาพุทโธไป เราก็ต้องหายใจอยู่ ยังรู้สึกถึงลมหายใจเข้าออกตลอดเวลา แบบไหนคือทางที่ถูกต้องกันแน่คะ หนูสงสัยและสับสนจนไม่กล้าภาวนาต่อ เพราะกลัวทำผิด

มีอยู่คืนหนึ่ง หลังจากสวดมนต์และลองนั่งสมาธิภาวนาพุทโธอย่างเดียวกับปฏิบัติเสร็จก็นอนหลับพักผ่อนตามปกติ แต่คืนนั้นก็ฝันว่าไปเดินห้างช้อปปิ้งกับเพื่อนค่ะ ในร้านแบรนด์เนมราคาแพง ในฝันเห็นเพื่อนซื้อของ ตัวเองขมใจไม่ซื้อเพราะแพงมาก แต่ก็รู้สึกมีความสุขมากในฝันที่ได้ตามใจกิเลส ที่ได้มาเดินช้อปปิ้ง เดิมเป็นคนชอบช้อปปิ้งมาก พอตื่นขึ้นมาแล้วก็คิดว่าเราฝันแบบนี้คงเป็นเพราะว่าเมื่อคืนนั่งสมาธิภาวนาพุทโธเพื่อตัดกิเลส แต่เจ้ากิเลสนี้ร้ายนัก มาตามข่มขู่ในความฝัน อันนี้ไม่รู้ตัวเองคิดเองหรือเปล่า แต่มีข้อสงสัยอยากรู้ตามที่เล่ามาค่ะ สุดท้ายนี้ให้หลวงพ่อช่วยตอบด้วย

ตอบ : เดิม เวลาเราภาวนามาแต่เดิมใช้ใหม่ หายใจเข้าหอน หายใจออกหอน ความหายใจเข้าหอนออกหอนมันเป็นความเคยชิน เป็นความเคยชินเพราะเรายู่กับความรู้เท่า แต่ถ้า

เป็นอานาปานสติ เขากำหนดลมเข้าลมออก เขามีสติอยู่กับลม นี่ถ้าหายใจเข้าออกหนอ หายใจออกหนอ หายใจเข้าหนอ หายใจเข้าหน่ออกหนอ มันก็อยู่ตรงนั้นแหละ จิตใจเราไปเกี่ยวพันไปวิตกกังวลกับการเข้าการออก การเข้าออกมันมีสติอยู่อย่างนั้น แล้วสติอยู่ตรงนั้นแหละ

แต่ถ้าเรากำหนดลมหายใจเฉยๆ นะ เวลาอานาปานสติกำหนดลมเข้าลมออก ลมอย่างหยาบ ลมอย่างกลาง ลมอย่างละเอียด

เขาบอกว่า “ลมเข้าก็รู้ว่าลมเข้า ลมออกก็รู้ว่าลมออก”

ไม่ต้อง กำหนดลมไว้เฉยๆ อานาปานสติคือกำหนดรู้ลมหายใจ

ทีนี้คำว่า “เข้าหน่ออกหนอ” ผู้ที่สอนก็คิดว่าให้มันชัดเจนขึ้นๆ แต่มันชัดเจนเข้าหน่ออกหนอ มันก็อยู่กับหนออยู่นั้นแหละ มันไม่เข้า ไม่เข้าไปสู่ตัวใจสักทีหนึ่ง

แต่ถ้าเรากำหนดลมหายใจนะ เวลาอยู่กับลมหายใจ จะลมหายใจหยาบ เราก็รู้ว่าหยาบ ลมหายใจละเอียดก็รู้ว่าละเอียด พอรู้ว่าละเอียด พอละเอียดจนลมไม่มี ลมไม่มี มันเหลืออะไร? เหลือตัวใจล้วนๆ ใจ ตัวใจนี้มันไปเกาะลมๆ ไว้ไว้ไหม แต่ถ้าเรารู้ว่าหนอๆ มันส่งไปอยู่กับหนอ หนอไปหนอมาอยู่อย่างนั้น มันก็อยู่กับหนอนั้นแหละ มันก็หนอของมันไปเรื่อย

ฉะนั้น เวลาที่กำหนดพุทโธๆ ถ้าเราพุทโธนี้พุทธานุสติ กับอานาปานสติ ถ้าพุทโธ พุทธานุสติ พุทโธๆๆ พุทโธเราบวกไปกับอานาปานสติ กำหนดลมด้วย ลมหายใจเข้านี้ก็พุท ลมหายใจออกนี้ก็โธ

ถ้าลมหายใจเข้านี้ก็พุท ลมหายใจออกนี้ก็โธ มันก็กำหนดพุทโธเหมือนกัน แล้วเวลาลมหายใจเข้าหนอ ลมหายใจออกหนอ ทำไมมันไม่ได้ละ

ลมหายใจเข้าหนอ ลมหายใจออกหนอ ออกหนอเข้าหนอมันเป็นความกังวลว่าอยู่หนอ มันเป็นคนละส่วนกัน แต่เวลาพุทโธ เราบริกรรมพุทโธๆ เฉยๆ พุทโธนี้เป็นพุทธานุสติ แต่อานาปานสติ กำหนดอานาปานสติ อานาปานสติ ถ้ากำหนดลมหายใจเข้าหนอ ลมหายใจออกหนอ แล้วอยู่อย่างไรละ ก็อยู่กับหนอนั้นๆ เพราะเราต้องมีสติชัดเจนอยู่กับหนอนั้นๆ แล้วจิตอยู่ไหนละ? จิตมันก็ออกมาอยู่กับหนอนั้น

แต่ถ้าเรากำหนดลมหายใจ ลมหายใจมันหายาบ เราก็เห็นลมชัดๆ พอลมหายใจมันละเอียด ละเอียดจนใส ไสขนาดไหนเราก็รู้ว่าใสๆ นั่นนะ แต่ถ้าลมมันละเอียด ละเอียดจนลมไม่มี ลมไม่มี จิตมันหดเข้ามาเป็นตัวมันเอง ที่งมงายเลย พุทโธก็เหมือนกัน พุทโธๆๆ พุทโธจน พุทโธไม่ได้เลย

แต่ที่ว่าหายใจเข้าหอน หายใจออกหอน จนไม่หอนเลยนี่ไม่มี ไม่เคยมีนะว่าหอนจนไม่มี หอน มันไม่มีหรอก ก็หอนอยู่อย่างนั้นแหละ ถ้าหอนจนไม่มี ก็ตัวมันเองไง แต่นี่ก็อยู่กับหอนี่ ใจ ถ้าอยู่กับหอนมันก็คือหอนตลอดไป มันก็อยู่แค่นั้นเอง นี่พูดถึงในแนวทางปฏิบัติเหมือนกัน

แต่ถ้าเราพุทโธ พุทโธกับลมหายใจมันเริ่มต้นจากการปฏิบัติ ถ้ามันเคยชินอย่างนั้น เพราะคำถามถามว่า “ลมหายใจเข้าพุท ลมหายใจออกโธ ถ้าทำอย่างนั้นแล้วมันก็มีลมหายใจอยู่”

ถ้าพุทโธเฉยๆ มันก็ยังมีลมหายใจอยู่ พุทโธเฉยๆ หมายความว่า เริ่มต้น คนที่ปฏิบัติใหม่ คนที่ปฏิบัติไม่เป็นเลย ลมหายใจ เรื่องของใจนี้เป็นนามธรรม จะทำอะไรก็จับต้นชนปลายสิ่งใด ไม่ถูกเลย แม้แต่งานยังทำผิดพลาดอยู่ งานภายนอกยังทำล้มลุกคลุกคลานอยู่เลย แล้วจะมาทำงานที่เป็นสิ่งที่เรื่องละเอียด ก็ต้องแบบว่าให้เป็นรูปธรรม ลมหายใจเข้าให้นี่พุท ลมหายใจ ออกให้นี่โธ ภาวนาไปเรื่อยๆ ถ้าจิตมันละเอียดขึ้นมาแล้ว มันก็แบบว่ามันรับรู้มาก มันก็จะตก ภาวังค์ ตกภาวังค์ เราก็ว่าง ถ้าว่างพุทโธก็อยู่กับลมหายใจชัดๆ

“แล้วเริ่มต้นทำไมไม่หาลมชัดๆ เลยล่ะ”

เริ่มต้นถ้าลมหายใจชัดๆ เลย มันก็ทำอะไรไม่ได้เลย เพราะมันละเอียด มันทำอะไรไม่ เป็น ก็ทำเป็นรูปธรรมก่อน ทำอย่างหายาก่อน หายใจเข้านี่พุท หายใจออกนี่โธ ถ้ามัน ละเอียดเข้ามา มันเป็นไปได้อะไรก็ได้ แต่ถ้ามันมีอุปสรรคขึ้นมา พอลมหายใจเข้านี่พุท ลมหายใจ ออกนี่โธ แล้วมันก็หายไปเลย คือมันตกภาวังค์ ก็ทิ้งอันใดอันหนึ่งให้มันชัดๆ ไว้ ถ้ากำหนดลม ก็ลมชัดๆ เลย เพื่อไม่ให้มันตกภาวังค์

การตกภาวังค์ หมายความว่า ถ้าจิตจะเข้าสมาธิแล้วมันเข้าสมาธิไม่ได้ มันขาดสติ มันตกสู่ ภาวังค์นั้น ถ้ามีสติกำหนดพุทโธชัดๆ เข้าไป มันจะผ่านไอ้คอสะพานเข้าไปสู่ตัวจิต ถ้าผ่านคอ สะพานเข้าไปสู่ตัวจิต มันจะเป็นอีกอารมณ์หนึ่งเลย มันจะละเอียด มันจะลึกแต่ที่รู้ แต่มีสติ พร้อม นั่นเป็นสัมมาสมาธิ

ฉะนั้น บอกว่า “ถ้ากำหนดลมหายใจเข้าพุท ลมหายใจออกโธได้ไหม”

ก็ได้ ทำได้ เพราะเขาบอกว่าเขาพุทโธเฉยๆ มันยังมีลมหายใจอยู่ ก็กำหนดลมไป แต่ถ้าอย่างนี้มันอยู่ที่อุบาย อยู่ที่อุบาย อย่างเช่นเราไปกินอาหารในร้านอาหาร จะมีบริการเขาเสิร์ฟตลอดเวลา ถ้าเรากินอาหารที่บ้าน เราก็ต้องหุงหาอาหารนั่นเอง ถ้าเราไปกินอาหารในป่า เราไปปิกนิก เรากินอาหารในป่า เราก็ต้องหาอาหารเราไปเอง นี่เวลากินอาหารแต่ละที่ๆ ความสะดวกสบายมันแตกต่างกัน

ในการปฏิบัติ ถ้าจิตมันพัฒนาขึ้นมาแล้ว ถ้ามันดีขึ้นอย่างไร เราต้องมีอุบายเข้าไป ไม่ใช่เถรตรงใช่ไหม เราไปกินอาหารที่ร้านอาหาร เขามีคนเสิร์ฟ เขามีคนยกให้พร้อม บอกไม่ต้องเสิร์ฟๆ จันจะเสิร์ฟตัวเอง เวลาไปกินอาหารที่บ้านก็บอกว่าไม่มีใครมาเสิร์ฟเลย ไม่มีใครมาเสิร์ฟเลย แล้วไปกินอาหารในป่าจะให้คนไปส่ง มันก็ไม่ใช่

จะบอกว่า การปฏิบัติมันก็อยู่ที่กาลเทศะ อยู่ที่ความพอดี อยู่ที่ความพอดี ถ้ามีความพอดีขึ้นมาอย่างใด เราก็ทำตามนั้น ถ้าทำตามนั้นมันก็ถูกต้อง

นี่พูดถึงว่า “ถ้ากำหนดพุทโธพร้อมลมหายใจได้ไหม หรือจะกำหนดลมหายใจอย่างเดียว”

เวลาโดยพื้นฐานเป็นอย่างนี้ นี่พูดถึงเป็นอย่างนี้นะ โยมที่ตามมา กำหนดลมหายใจเข้าหนอ ลมหายใจออกหนอมาเท่าไรก็ไม่รู้ แต่นี่พอมากำหนดพุทโธๆ คั้นเดียว พอสวดมนต์แล้วก็นอนหลับไป ผันไปเลย พอฝันแล้วตื่นขึ้นมา เจ้ากิเลสนี้ร้ายนัก จิตถ้ามันภาวนาไป มันจะมีผลตอบรับ จิตนี้มันร้ายนัก เราไม่เห็นหน้ามัน เราไม่เห็นหน้ามันนะ เวลาปฏิบัติ แต่เวลาเรานอนหลับฝันไปมันยังแสดงตัวมาให้เราเห็นได้ว่าอะไรเป็นกิเลส อะไรเป็นกรรม ถ้าอะไรเป็นกิเลส อะไรเป็นกรรม ในฝัน ในฝันเขามาแสดงให้เราดู

ฉะนั้น เวลาในชีวิตจริง ในชีวิตจริงถ้าเรามีสติปัญญา เรารักษาสิ่งนี้ไว้ รักษาถึงความประหยัคมัชยัตถ์ ความประหยัคมัชยัตถ์เป็นกรรมทั้งนั้นแหละ การใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การที่ไม่เห็นประโยชน์ของเงินทอง ถ้าไปเรียนนักธรรมตรี ครอบครวัไคที่จะมันคงแข็งแรง เขาจะรู้จักบำรุงรักษาข้าวของของเขา การใช้จ่ายเขาจะไม่ฟุ่มเฟือยของเขา นี่มันอยู่ในกรรมทั้งนั้นเลย ใฮ้นมันอยู่ในกรรมในตำราใช่ไหม แต่เวลาเราปฏิบัติขึ้นมามันมาสอนเลย สอนเราจริงๆ เลย ถ้า

เราปฏิบัติขึ้นมา มันจะรู้จะเห็นของมัน ถ้ารู้เห็นของมัน สิ่งนี้เราทำของเราใหม่ เราทำของเราใหม่

ในการปฏิบัติ ถ้าเราจะปฏิบัตินะ ในการนั่งสมาธิ พุทโธเฉยๆ ก็ได้ ถ้าเราพุทโธเฉยๆ พุทโธๆ เร็วๆ มันก็เป็นประโยชน์กับการที่ว่าเราเร่งได้ เร่งอ่อนได้ เราทำได้หลากหลาย แต่ถ้าเรากำหนดพุทโธพร้อมกับลมหายใจเข้าออก เพราะลมหายใจมันเป็นตัวถ่วงอยู่ว่าเราจะเร่งพุทโธเร็วไม่ได้ เราถึงวาง

ถ้าเราพุทโธๆ พุทโธอยู่ ถ้าจิตมันละเอียดขึ้นมาแล้ว เราแยกพุทโธจากลมหายใจเลย ลมหายใจนี้ทิ้งไปเลย แล้วพุทโธชัดๆ ไปเลย แต่ถ้าพุทโธแล้ว ปฏิบัติไปแล้วมันก็คิดขวาง มันไม่มีสิ่งใดที่จะสงบได้ วางอันใดอันหนึ่ง มันต้องมีสติปัญญาตอนนั้น มีสติปัญญาตอนนั้น นี่การปฏิบัติของเราละ มันก็จะไปขัดแย้งกันว่า “หลวงพ่อกับครูบาอาจารย์ท่านสอนว่า การปฏิบัติอย่าจับจด ถ้าทิ้งอันนี้จับอันนี้ ทิ้งอันนี้จับอันนั้น มันก็เป็นการจับจด โอ๊ย! หลวงพ่อนี่สอนมั่วเลย”

ไฉ่เวลาจับจดคือคนไม่เอาไหนไง คนจะทำอะไรไม่เอาไหนมันก็จับจด ทำนู่นก็ไม่ได้ ทำนี่ก็ไม่ได้ นี่จับจด ก็เอาจริงเอาจังเสีย แต่เวลามันจะเข้าด้ายเข้าเข็ม คนเรานี้ละ อย่างเช่น ทำอาหารกำลังจะสุก จะปล่อยให้มันใหม่ใหม่ อาหารในกระทะมันกำลังจะสุกแล้ว เราจะเอาใส่จานหรือจะปล่อยให้มันใหม่ หรือถ้าเราทำอาหาร เราไม่ได้จุดไฟ แล้วเราก็มานั่งทำอาหาร มันไม่มีไฟมันจะเป็นอาหารไปได้ไหม มันก็ไม่ได้ทั้งนั้นแหละ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราบอกว่าเปลี่ยนบ่อยๆ...เปลี่ยนบ่อยมันเปลี่ยนให้ดีขึ้น ถ้าไม่มีสิ่งใดเลย เวลาเราขึ้นบ้านนะ บ้านนี้เขาปลูกบ้านหลังสูงเขาต้องมีบันได เราจะขึ้นบันได เราจะขึ้นบันได บันไดก็ขึ้นละ ๓ ชั้น ๕ ชั้น ๘ ชั้น ถ้าเราจะขึ้นบ้าน เราต้องมีบันได แล้วเราจะขึ้นบันได เราไม่ปีนบันไดเลยหรือ เราจะเข้าบ้าน แต่เราไม่ปีนบันได มันจะเป็นไปได้ได้อย่างไร ขณะที่ปีนบันได มันกำลังจะเข้าบ้าน บันไดมันก็ส่วนเล็กน้อยในบ้าน เป็นส่วนประกอบของบ้านใช้ไหม แต่เข้าไปแล้วบ้านมันหลังใหญ่โต

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าพุทโธ ปัญญาอบรมสมาธิ ไฉ่พุทโธ หรืออานาปานสติ ลมหายใจเข้าออก มันเป็นช่องทาง ช่องทางที่เราจะเข้าไปสู่ใจของเรา ถ้าช่องทางสู่ใจของเรา เราจะเข้าบ้านของเรา เราก็พยายามมีสติมีปัญญามาทางเข้าของเราให้ได้สิ พอเข้าไปได้แล้วนะ ได้มันก็จบใจ

ถ้าจบขึ้นมามันก็ไม่เกี่ยวกับว่า นี่มันย้ายบันไดบ่อย บันไดเดียวก็ไว้หน้าบ้าน เดียวไว้หลังบ้าน เข้าบ้านไม่ถูกสักที มันก็เป็นการต่อรอง มันเป็นการต่อรองของกิเลส มันจะต่อรองให้เราล้มลุกคลุกคลาน

ฉะนั้น เขาบอกว่าเขาภาวนาอยู่นาน จนมีกัลยาณมิตรท่านหนึ่งเอาหนังสือหลวงพ่อกมาให้ อ่าน แล้วแนะนำให้อ่านในเว็บไซท์ หนูก็ไปอ่าน แล้วลองภาวนาแล้ว หนูเข้าไปอ่าน ฉะนั้น เข้าไปอ่านแล้ว วันนี้ถามปัญหา มาเราก็ตอบปัญหาแล้ว พอดีตอบปัญหาแล้ว เราจะเข้าใจว่าเวลาตอบปัญหาไป อ่านครั้งแรกนี้ โอ้โฮ! หลวงพ่อตอบดีมากเลย เอาไปใช้ประโยชน์ได้วันสองวัน แล้วก็มาคุ้ย หลวงพ่อตอบไม่ดีแล้ว มันชักจืดแล้ว

ฉะนั้น ถ้าตอบดีมากเลย เราก็อ่านแล้วถ้าโยมติดขัดนะ เข้าไปดูในเว็บไซท์ คุณอันไหนที่มันถูกใจ อ่านอันไหน ปัญหาใดที่มันถูกใจ แล้วก็จับแก่นนั้นแล้วภาวนาต่อ แล้วพอมันติดขัดขึ้นมา ก็มาเปิดดู เปิดดูว่าอันไหน อ่านอันไหน เพราะในตู้ยาตู้หนึ่งมันมียาหลายขนานนัก แล้วเราจับใช้ได้ป่วยอะไร เราจะเอาขนานนั้นมากินให้ความเจ็บไข้ได้ป่วยเราหาย เข้าไปในเว็บไซท์ก็เหมือนกัน ไปดูสิ่งใดมาเป็นแนวทางปฏิบัติ แล้วถ้าเราปฏิบัติได้ มันก็จะเป็นยา เป็นประโยชน์กับเราในปัจจุบันนี้ นี่พูดถึงว่าในแนวทางการปฏิบัตินะ

ถาม : ข้อ ๑๓๑๖. เรื่อง “ศีล ๘ ที่ถูกต้องควรปฏิบัติอย่างไรคะ”

๑. บางคนบอกว่าคู้หนังได้ ถ้าไม่ลุ่มหลง ใช้สติพิจารณา แต่มันผิดศีลข้อห้าห้ามคู้หนังบันเทิงใจไหมคะ

๒. จำเป็นต้องใส่ชุดขาวไหมคะ ถ้าอยู่ทางโลกแล้วถือศีล ๘ กลัวคนจะหมั่นไส้ล่ะ ถ้าใส่ชุดขาว คนจะรู้

ตอบ : นี้คำถาม ๒ ข้อ

“ข้อ ๑. บางคนบอกว่าคู้หนังได้ ถ้าไม่ลุ่มหลง ใช้สติพิจารณา แต่มันผิดศีล”

มันผิดอยู่แล้วแหละ ห้ามคู้ ถ้าเราถือศีล ๘ นะ คู้หนังคู้ละกรรมมันเป็นความผิดศีลอยู่แล้วแหละ ถ้าเราผิดศีล เราไม่คู้มันก็ได้ เราไม่คู้เสียถ้าเราจะถือศีล ๘ ให้บริสุทธิ์นะ ที่นี้บางคนบอกว่าคู้หนังก็ได้ ถ้าไม่ลุ่มหลง ใช้สติ

นี่มันเป็นกรรม เป็นกรรมเขาบอกว่าดูข่าวสารต่างๆ เพื่อความรู้เท่าโลก เราไม่ได้ดูด้วยความบันเทิง แต่ไอ้พวกคุณนั่งดูละครมันเป็นสิ่งชั่วทำให้ลุ่มหลงในโลก ทำให้ขาดสติ ละนั่นศีล ๘ ถึงห้าม ศีล ๘ นี่ห้ามเลย ถ้าห้ามดูสิ่งนั้น เราก็ไม่ดูสิ่งนั้นมันก็จบ ถ้าเราไม่ดูนะ

ละนั่น บางคนว่าดูได้ ดูได้ถ้ามีสติ...อันนั้นเขาพูดถึงเปรียบเทียบกันไป โลกมันกว้างขวางกันไป แล้วก็อยู่ที่พระ อยู่ที่ผู้ที่เป็นผู้นำเขาก็คิดของเขา วางรากฐานของเขา นั่นเป็นความเห็นของเขา แต่ถ้าจะถือศีล ๘ ศีล ๘ ก็ต้องบอกว่าศีล ๘ ผิดอย่างไร สรุปตรงที่ศีล ๘ ศีล ๘ บอกว่าห้ามดูก็คือห้ามดู ห้ามก็คือห้าม เพราะอะไร เพราะว่าคนที่ถือศีล ๘ อย่างพวกเรานั้นยังมีกิเลสอยู่นี้ห้าม ศีล ๘ ก็คือการห้ามดูหนังดูละคร ห้ามหมด

ทีนี้การว่าห้ามดูหนังดูละคร ห้ามจริงๆ หรือ...ห้าม แต่ถ้าเราไปดูเพื่อเป็นของเรา แต่ถ้าเราไปบนถนนหนทาง มันมีของมันอยู่ข้างทาง เราไม่ได้ตั้งใจไปดู มันมี มันผ่านมา อย่างนั้นมันเรื่องสุดวิสัย เราไม่ใช่ตั้งใจไปดู มันผ่านไปแล้วมันเห็นอยู่ข้างทางต่างๆ นั่นอีกเรื่องหนึ่ง

“ข้อ ๒. จำเป็นต้องใส่ชุดขาวไหมคะ เพราะอยู่ทางโลกถือศีล ๘ แล้วกลัวคนหมั่นใส่ขาวใส่ชุดขาว”

ไอ้ศีล ๘ มันอยู่ในใจ มันไม่ได้อยู่ที่ชุดขาวชุดไม่ขาว ศีล ๘ ก็คือศีล ๘ ถ้าเราถือศีล ๘ แล้วเราใส่ชุดอะไรก็ได้ เราไม่ต้องใส่ชุดขาวก็ได้ เราใส่ชุดอะไรก็ได้ แต่ถ้าเราใส่ชุดขาวนั้น คนเขาจะหมั่นใส่มันก็เรื่องของเขา เพราะสังคมเขาถือว่าการใส่ชุดขาวนั้นมันเป็นเครื่องหมาย มันเป็นสัญลักษณ์ว่านี่ผู้ที่ถือศีล ๘

นี่เราถือศีล ๘ ในใจ ถ้าเราถือศีล ๘ ในใจ เราไม่ต้องใส่ชุดขาวก็ได้ เราไม่ต้องประกาศให้ใครรู้ก็ได้ ถ้าไม่ประกาศให้ใครรู้ เราก็รักษาตัวเราเอง ถ้าเราไปประกาศให้ใครรู้ละ คนที่เขารู้เขาก็บอกว่าจะจริงหรือไม่จริง มันก็มีประเด็นให้มีการโต้เถียงกัน แต่ถ้าเราบอกเลยว่าของเราเราถืออย่างนี้ อย่างเช่นคนที่แบบว่าเขาไม่ฉันเนื้อสัตว์ เขาไม่ต่างๆ บอกว่า “ทำไมไม่ฉันเนื้อสัตว์”

“หมอเขาห้าม กินแล้วมันแสดงกับโรค” ถ้าพูดอย่างนี้ไปบีบมันก็ไม่มีการจะมาโต้แย้งอะไร

แต่ถ้าบอกว่า “เราไม่กินเนื้อสัตว์ เพราะเรากินเนื้อสัตว์แล้วมันเป็นโทษ” เขามีเหตุผลโต้แย้งกันหมดแหละ ไม่มีประโยชน์อะไรเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถือศีล ๘ เราก็ไม่ต้องบอกใครเลย แต่ถ้าเราถือศีล ๘ ไป เราประพฤติปฏิบัติไป คุณงามความดีของเรา เขาเห็นเองนะ เขายอมรับ แล้วเขายอมรับนะ เขาจะชื่นชมทีหลัง ถ้าเราทำคุณงามความดี เขาเห็นความดีของเรา เขายอมรับความดีของเรา อันนั้นคือความดีกลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมหอมทวนลม

แต่พอเราบอกเราจะถือศีล ๘ พอถือศีล ๘ นะ จะให้คนบริการ ไม่มีใครเขาเห็นด้วยหรอก แต่ถ้าเราถือของเรา เรารักษาของเรา พอคนเขาเห็นเราทำจริงขึ้นมาะ เขาชื่นชม ทุกคนเขาต้องการคนดีทั้งนั้นแหละ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า “จำเป็นต้องใส่ชุดขาวไหม”

มันก็ไม่จำเป็น ไม่จำเป็น แล้วศีล ๘ อย่างที่ว่า ศีล ๘ ก็ดูตามตัวอักษรนั้นเลย ทำตามนั้นทำตามนั้น ไปถ้าเราทำของเราได้ ถ้าเราทำของเราได้ สีเลน สุคติ ยนุติ สีเลน โภคสมุปทา ศีลทำให้จิตใจสงบร่มเย็น ถ้าไม่ถือศีล ๘ นะ มันยังเร่าร้อนอยู่ มันยังจะเอาไออุ่นจะเอาไอนี้ พอถือศีล ๘ เราเป็นคนถือศีลนะ เราเป็นคนมีศีลนะ มันก็จบแล้ว พอมันจบขึ้นมา ศีลเป็นริ้ว ขอบริ้วขอบกั้นใจเราให้อยู่ในศีลในธรรม เรามีศีลเป็นริ้วกัน แล้วถ้าเราจะใส่ชุดขาวไม่ใส่ชุดขาว เราปฏิบัติของเราไป

ทำความดี เราเห็นด้วย เป็นความดี แต่ว่าโลกจะติเตียนไหม โลกจะอะไรไหม อันนี้มันโลกธรรม ๘ ธรรมะเก่าแก่มีมาโดยดั้งเดิม เราไม่ต้องวิตกกังวล ถ้าจะทำความดีแล้วทำเลย ใครจะว่าอย่างไร เรื่องของเขา เพียงแต่ว่าเรามีจุดยืนได้มากน้อยแค่ไหน ถ้าเรามีจุดยืนของเรามั่นคงเดี่ยวเถอะ เดี่ยวเขามาชื่นชมเราเอง ถ้าเราทำได้จริงนะ โลกเขาต้องการความจริง โลกเขาหาของจริง ถ้าเราทำจริง เป็นความจริงขึ้นมา

ความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย แต่คนพูดความจริงมันตาย ความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย ไม่ตายหรอก เราทำความจริงของเรา ทำจริงๆ นะ แล้วไม่ต้องพูด ความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย แต่คนพูดความจริงมันตาย เพราะพูดแล้วเขาอยากลองของ ไม่ต้องพูด เราทำของเราไป แล้วถึงเวลาแล้วเขาชื่นชมเราเอง

นี่พูดถึงว่า “ศีล ๘ ที่ถูกต้อง” ศีล ๘ ที่ถูกต้องก็ตามศีล ๘ นั้นแหละ แล้วเราทำของเรา ทำ
เพื่อเรา ไม่ต้องทำเพื่อใคร นี่คือการประพฤติปฏิบัติของเรา เอวัง